

ישיבת המועצה לביטחון לאומי בקאהיר בה התקבלה ההחלטה לצאת למלחמת אוקטובר נגד ישראל/עמוס ערן

ב-30 לספטמבר 1973 כינס סאדאת בביתו שבגיזה על שפת הנילוס ישיבה סודית של המועצה לביטחון לאומי כדי לקבל החלטה סופית לצאת למלחמה נגד ישראל. בישיבה השתתפו שר המלחמה, אחמד איסמעיל על, שר החוץ ד"ר מחמוד פוזי, שר המדינה במשיאות ד"ר חסן אל-תוהמי, היועץ לביטחון לאומי חאפז איסמעיל, שר התעשייה ד"ר עזיז סידקי, שר ההסברה עבד אל קאדי האטם, שר האספקה אחמד טבאט, ד"ר אשרף גורבל שהיה בעבר השגריר המצרי בארה"ב וכן מספר יועצים נוספים מקרב הצבא ושירותי הביטחון. פורום בכיר זה היה בעל ידע רחב בכל תחומי החיים במצרים במישור הצבאי, המדיני והכלכלי ומעל לכל מהימנה לסאדאת, מהימנה ושומרת סוד. פורום זה קיבל דו"ח מודיעיני יומי שסיקר את המתרחש בישראל, בייחוד במישור הצבאי בסני וב ישראל עצמה. כן הושם דגש על ניסיונותיה של ישראל להשיג מידע על המתרחש במצרים, לרבות טיסות צילום של חיל האוויר מעל מצרים: האתרים שצולמו, גובה הטיסות וכד'.

סאדאת פתח את הישיבה באומרו שהחליט לכנס את הפורום כדי שכולם יהיו בתמונה וכדי לדון ולגבש עמדה משותפת לקראת האתגרים העומדים בפני מצרים. סאדאת פתח ואמר: "איש ממנהיגי מצרים במשך חמשת אלפים השנים האחרונות לא עמד בפני אתגרים הדומים לאלה בפניהם אנו עומדים. נסיבות אלה כופות על קבוצה מצומצמת זו של מקבלי החלטת במצרים, לקבל החלטה מונומנטלית. מצרים צריכה לקבל בעצמה החלטה על גורלה ועתידה ולא אחרים".

סאדאת המשיך בנייתוח הזירה הפנימית במצרים, הזירה הבינ"ל וכיצד דברים אלה מתייחסים לישראל: "מה שברור הוא שארה"ב ממשיכה לתמוך בישראל תמיכה מלאה. למרות של ישראל יש יתרון צבאי על כל מדינות ערב ביחד, מנסה ארה"ב לכפות על מצרים את עמדותיה ותנאי של ישראל וכך גם לגבי הסכסוך הערבי-ישראלי כולו. כדי לקדם את יעדיה מעלה וושינגטון הצעות שונות, כדוגמת פתיחת תעלת סואץ ולהתחיל במו"מ בין מצרים לישראל. בנוסבות אלה ההצעות הללו מייצגות סכנה גדולה. הפוקוס יהיה פתיחת התעלה ואבטחת השייט החופשי לישראל. כל זאת, ללא פתרון כולל לסכסוך. כל זאת, ללא פתרון כולל לסכסוך. מציאות זו של בסדר חלקי בלבד מהווה איום לאינטרסים של מצרים."

הנשיא סאדאת מסביר לנוכחים כיצד מצרים מתמודדת מול המאמץ המשותף האמריקני-ישראלי למשוך זמן. "במקום לקבל את הצעת ישראל וארה"ב יזמנו הבאת הנושא למועצת הביטחון ואכן השגנו ניצחון גדול בדיון זה ביולי 1973. "הצלחנו לבודד את ישראל וארה"ב. קיבלנו את תמיכתן של 14 מדינות חברות מועצת הביטחון, בעמדתנו מול הוטו של ארה"ב. תוצאה זו, מראה את התמיכה הבינ"ל החזקה לעמדת מצרים ולנקודת הראות הערבית".

הנשיא סאדאת המשיך וציין את מאמצי מצרים לגבש את החזית הערבית כולה למלחמה דיפלומטית מול ישראל, זאת למרות הניגודים בעולם הערבי-עצמו, דבר שהגביל את הגיוס הכולל של המקורות בתמיכה מלאה במאבקה הדיפלומטי והצבאי של מצרים בישראל.

הנשיא סאדאת המשיך באומרו שהאיום הישראלי אינו מתייחס רק למצרים ולאדמתה בלבד אלא אפילו לפלסטינים בשטחים נוספים של מדינת ערב שנכבשו על ידי ישראל. "האיום הוא לכולנו. המרחק מראס מוחמד בסיני לעיר המצרית סוהאג למושל, הוא בדיוק המרחק בין ראס מוחמד לעיר מדינה בסעודיה. האויב כמוכן מודע לכך. כוויט וסעודיה הרכשות עתה נשק לשימושה של מצרים". בהמשך התייחס סאדאת למצב הפנימי במצרים. הוא אמר כי הכללה המצרית נמצאת במצב קשה והאיום הכלכלי הינו חמור יותר מן האיום הצבאי. יוקר המחיה עולה בצורה המסכנת את היציבות והעליה בתפוקה נעצרה. סאדאת דבר על הסכנה בכך שהטיפול במשא יותר בדיהן של שתי המעצמות, כאשר ישראל ממשיכה לבנות התנחלויות בסיני.

בזירה הפנימית, אמר סאדאת, הדבר עשוי להביא לזעזועים אשר ישרתו את האינטרסים של ישראל מ 1967 מבלי שתצטרך לירות כדור אחד.

באשר לברית המועצות, סאדאת הדגיש שאין היא עומדת לימינו והבטיחו המשך תמיכה. אך הם עדיין פועלים בדרכים מיושנות: נותנים נשק באופן שמותיר את השליטה במצב בידיהם.

לבסוף אמר סאדאת: "הכוחות המזויינים של מצרים מתכוננים לעימות החל מאוקטובר 1972 ועד היום (ספט' 30, 1973) בכדי לבנות יכולות לפעולה צבאית בהיקף נרחב. הצעד בא שלום הוא לקבל החלטה לזום עימות צבאי". סאדאת ביקש את תגובתם של כל הנכוחים להחלטה זו תוך הדגשה שחובתו של הדור הנוכחי במצרים הוא להעביר לדור הבא מציאות של יציבות ומדינה משוחזרת מכיבוש.

דברי המבוא הנחרצים של סאדאת מבטאים את עמדתו שיש לצאת למלחמה. הוא לא הציג לוח זמנים ספציפי.

תגובתם של הנכוחים הביאה לידי ביטוי עד כמה המצב מורכב פנימית בתוך מצרים. נתון ביטוי לגבי אופי העימות העומד בפתח. כמה מן הנכוחים הדגישו את הקשיים ביצירת חזית ערבית מאוחדת נוכח הניגודים בעולם הערבי. חלק מן המשתתפים טענו שמצרים זקוקה לעוד זמן כדי לגבש עמדה ערבית מאוחדת וחשוב שמצרים לא תצא לחמה לבד ותסבול מבידוד. לכן, הם טענו, שדרושים לפחות שישה חודשים נוספים כדי להבטיח תמיכה פוליטית וכספית.

הראשון בין הדוברים היה שר האספקה. השר אמר שהוא חש חובה לדווח על מצב האספקה במדינה. מה שחשוב לאזרחי מצרים, בשעה שאנו על סף מלחמה להבטיח אספקה סדירה במוצרי יסוד.

יתכן ויהיה צורך בהכנת פנקסי מזון לאספקה מוגבלת כדי להבטיח אספקה שוטפת לכל תקופת המלחמה. השר אחמד טאבט צפה מחסור במוצרי יסוד, מטבע זר להמשך אספקת מוצרי מזון מיובאים והבטיח צעדים למניעת עליית מחירים. יש להבטיח אספקת מוצרי יסוד לפחות לשלושה ארבעה חודשים. כל זאת, לפני תחילת המלחמה. זאת, בעקב נוכח האפשרות שהנמלים במצרים

יהיו תחת מתקפה ויערמו מכשולים רציניים ביבוא מוצרי מזון הכרחיים. מערכת יבוא המזון זקוקה

זמן להתארגנות, לפחות 90 יום. זאת, בהנחה שינתנו לנו כל האמצעים, כולל מטבע חוץ, ליבוא החינוכי. כן יש לחייב החקלאים לספק אספקה חקלאית למרכזים ממשלתיים לחלוקה מתקצבת לציבור. גם דוברים אחרים הדגישו הצורך בזמן נוסף להתארגנות מתאימה.

לאחר דו שיח מתמשך, ולאור העובדה, שלמרות מאמצייה של מצרים אין כל התקדמות במישור המדיני, רוב הדוברים תמכו בצורך בפעולה צבאית נרחבת כדי לשבור את הסטטוס קוו. אולם,

יש צורך להבהיר יותר את מטרות המלחמה, מסגרת הזמן, ואופי המלחמה. אולי נכון יותר לחדש את מלחמת ההתשה, בהיקף רחב יותר.

שר המלחמה, אחמד איסמעיל עלי הגיב באומרו: "הנסיבות הנוכחיות, הצבאיות והאחרות, אינן מאפשרות למצרים לשחרר את האדמות הכבושות באבחת בליץ אחת. אמנם, מצב הכוחות הצבאיים שלנו מעודד, אולם נוכח הסיוע הצבאי האמריקאני המאסיבי לישראל, והעובדה שהסובייטים יקמצו

בסיוע הצבאי שלהם, לם הנסיבות הצבאיים עלולים לפעול נגדנו, במידה ונלך להתשה מתמשכת. אני לא רואה מצב, שיעלה בידי כוחותנו לשחרר את כל סיני, באמצעים העומדים לרשותנו. הפער בין צבא מצרים לצבא הישראלי גדול, כאשר יש יתרון גדול לישראלים. הנשק שלנו מתפרק לנו

בידיים, התחמושת שלנו מוגבלת. הכוחות שלנו נמצאים במערכה, כזאת או אחרת שש שנים, על כל המשתמע מכך מורלית. המורל מהווה מרכיב חשוב במערכה. הוא מהווה 50% בהצלחה. אני מתנגד

נחרצות, לדברי חלק מהדוברים לחדש את מלחמת ההתשה שיכולה להתגלגל למלחמה כוללת.

ברור שצריך לצאת למלחמה, בהתקפה עוצמתית שתפגע קשות מישראלים מיד בתחילתה, תוך יכולת להדוף התקפת נגד, שבודאי תבוא. את התכנית הזאת יש לבצע בדחיפות. הנסיבות אינן מאפשרות לדחות המלחמה, בחדושים, כפי שהשתמע בדבריהם של כמה מהדוברים.

ד"ר אשראף גורבל, שהיה שגריר מצרים בארה"ב בעבר ומכהן כיועץ לחאפז איסמעיל אמר בדיון שעלינו להבין שהמלחמות בנות זמננו, קצרות, נמשכות ימים, או לכל היותר שבועות בודדות. מלחמות ארוכות הן נחלת העבר. יש להתכונן היטב לתגובות הקהילה הבינלאומית. צריך לזכור שלא הכל בידנו.

היחסים בין שתי מעצמות העל לא יאפשרו מלחמה מתמשכת. עלינו להשיג השגים צבאיים משמעותיים במינימום זמן ולעבור מיד לערוצים מדיניים כדי להגיע לפתרון הבעיות העומדות בפני מצרים וישראל.

את הקונפליקט הישראלי ערבי, ייקח דורות לפתור. אנו מחויבים להעביר לדור הבא את היכולות הטובות ביותר כדי להתמודד עם הבעיה המורכבת הזאת.

הדיון עבר לצורך להפוך את הצורך הבינלאמי לדלק לנשק.

ד"ר עזיז סידקי הדגיש, שהפסקת אספקת הדלק יאלץ את כולם לנוע. ד"ר אשראף גורבל העיר מיד, אסור לנו לנתק את אספקת הדלק באופן כולל. הדבר יביא לתגובה צבאית כוללת נגד האומות הערביות. הקטנת התפוקה והגבלתה תשיג את אותה מטרה.

אפז איסמעיל, היועץ לבטחון לאומי אמר, חשוב להגדיר לעצמנו את החזון שלנו. מה המשמעות שלום בבחינתנו. אנו חייבים להבדיר לעצמנו היכן אנו עומדים בנושא הפלשתינאי וכיצד ניתן לפתור בעיה זאת. יש לחזק את ההבנה המצרית סורית בהקשר זה. וכן עם ירדן.

הוא ציין שנעשו מאמצים בראשית 1973, להשיג הבנות עם ארה"ב, הכוונה לפגישותיו החשאיות עם ד"ר קיסנגר, בדרך שבה מנהלת ארה"ב את יחסיה עם מצרים.. לא הושגה פריצת דרך. אולם מאמצים אלו להגיע להבנות עם ארה"ב מחזקים בעיניו את החשיבות והצורך לעשות מאמץ סופי נוסף, לפני שניכנסים למלחמה. עם ישראל. יש לקיים מפגש נוסף עם ד"ר קיסנגר בנובמבר דצמבר 1973, לאחר הבחירות בישראל וכן לתת לנשיא ניקסון הזדמנות להתגבר על הבעיות הניצבות בפניו. המטרה היא להגיע להבנות עם ארה"ב על המרכיבים של הפתרון הפוליטי. הבנות אלו יוכלו לשמש כמטרה למ"מ ישיר, בחסות האו"ם לפתרון סופי. בדגדג יש להבטיח שכוחותנו יהיו בכוננות מלאה כדי לעמוד מול הפרובוקציות הישראליות. איננו יכולים להשלים עם פעילות כפי שהתרחשה בסוריה לאחרונה, כאשר חיל האוויר הישראלי הפיל מספר גדול יחסית, של מטוסי קרב סוריים. זאת ללא תגובה הולמת.

אם הישראלים החליטו לצאת למלחמה, אנו חייבים להיות מוכנים לפגוש אותם.

אנו עומדים בפני שתי אפשרויות של קרב. הראשונה כפי שתיאר המפקד העליון, אחמאד איסמעיל. והשנייה, אשר מספר דוברים נתנו לכך ביטוי לפני. חידוש מלחמת ההתשה. עמדתנו הכנה היא ששתי האפשרויות ראליות. אחת יכולה להשלים את השנייה. מה שבטוח הוא שלאחר הפסקת אש של שלוש שנים, אנו חייבים לתכנן תכנית שתתמודד בהצלחה באתגר המורכב של חציית התעלה.

אולם אנו חייבים לבחון אופציה שנייה, איסמעיל המשיך, שתשבור את הקיפאון, הנוכחי, תוך למידה קפדנית של יכולת האויב, לפני שניכנס לקרב העיקרי. במהלך מלחמת ההתשה, נכלל להעריך המצב.

תוך ראייה אזורית כוללת ובמידה ויהיו לנו אינדיקציות ברורות שידנו על העליונה, לעבור להתקפה צבאית כוללת ורחבה. אנו חייבים גם לזהות את המטרה הפוליטית עם האופרציה הצבאית רחבת ההיקף. זאת, בעקב נוכח העובדה שהפעילות הצבאית תיבש את המקורות שלנו, עד לטיפה האחרונה. ולשקם את כוחותנו יקח כנשר חמש עשרה, שנה. מציאות זאת, עלולה להביא לקיפאון מתמשך של שנים. מצרים במערב סיני וישראל במזרחה. גם החזית הפנימית של מחייבת תשומת לב רבה. זאת, תוך הבטחת מינימום של אספקת צרכי היסוד של האוכלוסיה. כן יש להעריך נכון לתיקשורת הפנימית שלנו, לתקשורת הערבית והבינלאומית

ד"ר מוחמד פאוזי הגיב, באומר יש נימוקים משמעותיים שנוסכים כי אופטימיות. יש אמנם הרבה עננים באופק, אך העתיד נראה בהיר. היו שינויים רבים, ראשית בתוכנו. אנו יכולים היום להבין טוב

יותר, מה שמתרחש סביבנו. עומדת לפנינו האפשרות להפוך את אספקת הנפט לנשק משמעותי לטובתנו. אחינו הערבים איתנו, אך כדי להפוך נושא זה ליעיל יותר אנו חייבים ללמוד אותו ביסודיות. יש להקים לצורך זה חדר מצב מבצעים מרכזי ללמוד ולרכז את כל המרכיבים של נושא מורכב זה, לטובתנו למשך של שלושה החודשים הקרובים. כן עלינו להתכונן לפעולה צבאית נירחבת המבוססת תשתית כלכלית ופוליטית נירחבת. בכל מקרה עדיף לצאת ממצב של מיגונה למצב של התקפה. הנסיבות מחייבות אותנו לקחת סיכונים אלו. בפועל, אנחנו כבר במלחמה המאבק המתמשך יהיה אסון אם החזית הפנימית תתמוטט ללא מלחמה. לכן זאת חובתנו לצאת למלחמה. אין לנו ברירה אחרת. הפעילות שלנו תביא ללחץ על ישראל וארה"ב לבסוף, מצרים אינה יכולה להתכווץ ולהיות תחת כיבוש. לכן לפנינו רק מלחמה כוללת.

שר המלחמה אחמד איסמעיל הגיב על דברי שני קודמיו, באומרו, ישראל עלולה ליזום פעולה צבאית נגדנו מיד כאשר תבחין ותאחר את ההכנות הצבאיות שלנו. היא תשיג הצלחה צבאית על חשבוננו, לפחות בשלבים הראשונים של הקרב. מציאות זאת, מחייבת אותנו להתחיל במלחמה. זאת בהפתעה גמורה. שר המלחמה הוסיף, בהתייחסו לדברי היועץ לבטחון לאומי, חאפז איסמעיל, היה הרבה יותר נכון לצייד את הצבא שלנו בכל יכולותיו של האויב הישראלי. אולם, הנסיבות אינן מאפשרות לנו זאת. לכן, האופציה שלנו צריכה להיות מבוססת על האמצעים והיכולות שעומדים לרשותנו. אנו חייבים להודות שלא נכל לשחרר את כל סיני במכה אחת. אולם זה בלתי אפשרי לפתוח במלחמת התשה חדשה. נפעל במיגבלות האמצעים העמדים לרשותנו. אנו חייבים להיות ריאליים.

כן הוסיף, אנו מודעים שלאויב יש יתרון ברוח. לרשותו מערכות נשק ומטוסים מהטובים בעולם. אולם אין זה אומר שהוא ינצח אותנו. יש לנו עכשיו מערכות מודיעין משוכללות ויכולות לגלות טוב המצב בישראל. לדבר יהיה אימפקט חיובי שהמערכה תחל.

לאחר מכן נשא דברו הנשיא סאדאת ואמר: "כל אחד בעולם, סבור, שמצרים מתה. לכן אף אחד בעולם לא עושה דבר. כאשר מציעים לנו רעיונות, אלה רעיונות שמשרתים את האינטרסים של ישראל, ולאחר מכן הם תמהים, מדוע אנו דוחים את ההצעות. האמריקניות. בעיני כולם העמדות שלנו הגנתיות. הם סבורים שאנו לא מסוגלים לתקוף. אם זה יימשך כך, מותה של מצרים, ודאי איננו יכולים לקבל מציאות זאת. אנו חייבים ומסוגלים לעשות דבר אחד בלבד. לעמוד בפני ישראל. אם לא מסוגלים לעשות זאת, מחובתנו לומר לאנשים את האמת. אם נשבור את הפסקת האש, משמעות הדבר שאנו חיים ומסוגלים. כן, אנו יכולים."

באשר לכל הטיעונים האחרים, שאנו זקוקים ליותר זמן, לארגן את האספקות, ומה לא, אין לי כל כוונה שכל אלו יעמדו בדרכנו. אני אומר לכוונתנו המזוינים, אתם חייבים לעמוד באתגר. אני לא אומר להם לשחרר את סיני בבליוץ אחד. אבל אני כן אומר להם ולעולם